

12457
1928

A Bihari Ref. Egyházmegye

1925. október hó 9-ik napján
Oradea—Nagyváradon tartott

ősz-i rendes közgyűlésének

jegyzőkönyve

Kiadja: az Egyházmegye.

1926.

Béres Károly könyvnyomdája, Oradea—Nagyvárad.

A Bihari Ref. Egyházmegye

1925. október hó 9-ik napján

Oradea—Nagyváradon tartott

ősz-i rendes közgyűlésének

jegyzőkönyve

Kiadja: az Egyházmegye.

1926.

Cenzúra.

Béres Károly könyvnyomdája, Oradea—Nagyvárad.

Tárgysorozat:

1. Megalakulás. [Imádkozik Tarnóczi Lajos esperes, megnyitó beszédet tart: Telegdi József egyházmegyei gondnok.] Előadó: Baka Béla.

2 Szavazatbontó bizottság jelentése. Török Győző és Ujfalussy Sándor dr. egyházmegyei világi tanácsbírák és Borbély Lajos dr. világi jegyző esküje. Előadó: Baka Béla.

3. Felsőbb egyházhatósági határozatok. [Konventi bíróság szervezése, bukaresti agensség ügye, theol. főiskola kérdése, az egységes imakönyv megírása, egyházfegyelmi szabályzat megalkotása, az erdélyi lelkészi nyugdíjintézetbe való belépés, a kulturadó, valamint a tanítói díjlevelek természetben való kiszolgáltatása, B.-püspöki szavazatának 2-re emelése, a megüresedett lelkészi állások díjleveleinek újonnan való értékelésére bizottság választása, kerületi fentartó alap növelése, belmissziói bizottság megalakítása tárgyában] Előadó: Vadai Béla.

4. Esperes időszaki jelentése. Előadó: Baka Béla.

5. Eördögh Imre és neje Bodnár Margit siteri tanítók eskütétele.

6. Esperesi jelentés az 1924. évről. Előadó: Vadai Béla.

7. Lelkészerterkezlet fölterjesztései: Az állami iskolákba járó növendékek magyarul írni-olvasása és vallástanítása, a konfirmációi oktatás, a számvevőszék újonnan való szervezése, a stóladijak rendezése tárgyában. Előadó: Baka Béla.

8. A nagyváradi tanítónőképző intézet igazgató tanácsának felterjesztései. Előadó: Baka Béla.

9. Kiss Károly váradvelencei lelkésszé történt megválasztása. Előadó Baka Béla.

10. Varga Gedeon, vallástanító-lelkész választásának megerősítése. Előadó: Baka Béla.

11. Az egyházmegye 1926. évi költségelőirányzata. Előadó: Soos István dr.

12. A biharszentjánosi presbitérium beadványa a felmentési díjak emelése iránt. Előadó: Soos István dr.

13. A hkkovácsi-i egyházban új adókulcs megerősítése. Előadó: Soos István dr.

14. Paptamási ideiglenes kölcsön ügye. Előadó: Soos István dr.

15. A borsi egyházban új adókulcs megerősítése. Előadó: Soos István dr.

16. A központi szeszfőző szövetkezet 500 Leis alapító levelének megerősítése. Előadó: Soos István dr.

17. Számvevőszék jelentése az egyházak megvizsgált számadásairól. Előadó: Soos István dr.

18. Számvevőszék jelentése:

a) az egyházmegyei közig. pénztár,

b) az egyházmegyei alapítványi pénztár,

c) a tanítói alapítványi pénztár számadásairól. Előadó: Soos István dr.

19. Seres István jákóhodosi gondnok panasza Góbi Sándor és Nagy Sándor presbiterek ellen.

Birósági ülés

október 8-án, délután 3 órakor.

1. Várkonyi Imre biharpüspökii kántor-tanító fegyelmi ügye. Előadó: Soos István dr.

Időszaki tanács.

1925. szeptember 21-én.

1. Hodor István fogyvásárhelyi lelkész felfüggesztésének megszüntetése. Előadó: Udvarhelyi Béla.

2. [1925. dec. 12.] Góbi Sándor és Nagy Károly jákóhodosi presbiterek fegyelmi ügye. Előadó: Udvarhelyi Béla,

A Bihari Ref. Egyházmegye 1925 október hó 9. napján
Oradea—Nagyváradon tartott őszi rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Tarnóczi Lajos esperes és Telegdi József egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Major Gyula, Könyves János, Nagy Vilmos, dr. Bodnár Gábor, Szücs László, Balajthy Jenő lelkész,

Tatár Zoltán, Udvarhelyi Béla, Szűts Aladár, dr. Sarkady Sándor, dr. Ujfalusi Sándor világi tanácsbírák.

Baka Béla, Vadai Béla lelkész, dr. Soos István világi jegyzők;

Konrád Géza e. m. közig. pénztárnok;

Varga Dezső tanárképviselő a nagyváradai tanítónő-képző intézet részéről;

Sándor Lajos és Nagy Mihály tanítóképviselők;

Dr. Czeglédy Miklós e. m. ügyész.

Egyházak képviselőiben:

Biharról: Tarnóczi Lajos l.,-----

Biharpüspökiből: Balajthy Jenő l., Szilágyi Imre g.

Biharszentjánosról: Könyves János l., Szilágyi Imre g.

Borsról: Bagoly Bertalan l., Szőke Lajos g.

Élesdről: Vadai Béla l., dr. Ujfalusi Sándor pr.

Fugyiből: Danka József lelkész, Szatmári Sándor g.

Fogyivásárhelyről: Danka József beszolgáló l., Bélfenyéri Gábor g.

Hegyközcsetárról: Szücs László l.

Hegyközkovácsiból: Bódogh János l., K. Szabó Ferenc g.

Hegyközpályiból: Kovács Antal l., Munkácsi Sámuel g.

Hegyközsáldobágyról:-----

Hegyközüjlakról: Szentimrey Dániel l.

Jákóhodosról: Major Gyula beszolgáló lelkész, Seres István gondnok.

Kisszántóról: Babicsák József l.
 Köröskisjenőről: Székely Ernő l., Rév István g.
 Mezőtelegdről: Baka Béla l.
 Mezőtelkiből: Nyeste István l., Oláh Imre g.
 Nagykakucsról: Kovács János gondnok
 Nagyszántóról: Dr. Bodnár Gábor l., Zétényi Ferenc g.
 Nagyváradról: Sulyok István, Kiss Károly l., Herceg
 Lajos, Boros Péter, Kiss Gyula algondnokok.
 Nyüvedről: Paulik Béla l., Nagy Sándor g.
 Örvéendről: Bogáti Mihály pr.
 Paptamásiból: Major Gyula l.
 Pelbárthidáról: Holkó József l.,
 Pósalakáról: Fodor József l., Herczeg Kálmán pr.
 Pusztajlakról: Kádár Miklós l., Kálmán Sándor g.
 Révről:
 Síterről: Barcsa Mihály l.,
 Szalárdról: Surányi Lajos l., Sipos János g.
 Váradlesről: Konrád Géza l.,

62. szám. Tarnóczi Lajos esperes lélekemelő könyörgése után Telegdi József e. m. g. mély hatást tett beszéddel

a gyűlést megnyitja s közgyűlésünk az imádság és a megnyitó beszéd jegyzőkönyvbe iktatását elhatározta.

Nagy Isten, édes Atyánk az Ur Jézus Krisztusban! Gyermeki bizodalommal szólunk Hozzád. Hálával és örömmel érezzük, hogy milyen vigasztalás van a Benned vetett hitben. E hit nélkül kétségbe kellene esnünk vigasztalannak látszó helyzetünkben. Testvértelenül, elhagyottan állunk a népek között. Anyaszentegyházunk, iskoláink szorongatott állapotban. Sionunk falai és bástyái omladoznak. A sátán serege talpon, és serény munkában van a mi elvesztésünkre. Te reád tekintünk, Édes Atyánk, hogy megtartassunk! Óh, szólj, hogy félelmünk elszéledjen. Értesd meg velünk atyai ígéretet: Elég néktek az én kegyelmem... Közelebbről adj erőt nekünk abban is, hogy egymást támogatjuk. Kösd össze szívünket azzal az indulattal, amely a mi Urunk Jézus Krisztusban volt, hogy alázattal és engedelmes-séggel szolgálhassunk neked, még a megpróbáltatás és

megaláztatás nehézségei között is. Könyörgünk, hogy egyházmegyénk új őrállói is legyenek a mi erősségeink, a hű kötelelességteljesítésben és buzgó áldozatokban mutassanak példát mindnyájunk előtt a Te valódi szolgálatodra. Adj, Uram, nekünk megújult szívet, hogy e veszedelmes időkben megpróbált eleinkhez hasonlóan megállhassunk templomaink és iskoláink védelmében. Te ösmered árvaságunkat ebben a világban. Mutasd meg rajtunk ígéretedet, hogy te az árvákat eltartod. Mi a fájdalomtól és félelemtől szorongatva, könnyeinktől elvakítva tapogatózunk az elvesztett utat. Óh Atyánk „gyujts a sötétben csillagot“, hogy „Reád találjunk“. Könyörgünk azért a lélekért, amelynek az élet sem drága, csak hogy bizonyosságot tehessen az ő hitéről. Egyedül Te benned bízva könyörgünk Hozzád a mi Urunk, az Ur Jézus Krisztus nevében. Légy segítségül a mi nyomorúságunk idején. Ámen.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Úgy érzem, hogy mielőtt gyűlésünk tárgysorozatának rendjén az ott szereplő ügyekben határozatainkat meghoznánk, szükséges áttekinteni a legutóbbi gyűlés óta lefolyt időn és eseményeken, másfelől meg kell vizsgálni azokat a tárgyakat és körülményeket, amelyek a jövő szempontjából bírnak reánk fontossággal. Úgy a legközelebbi múlt, mint a jelen bőven szolgáltat olyan jelenségeket, amelyek mellett nem mehetünk el hangtalanul. Ki kell azokkal szemben fejtenünk nézetünket, álláspontunkat és szándékunkat. Ezt kívánja tőlünk úgy egyházmegyénk, mint egyházkerületünkben elfoglalt helyzetünk és szerepünk, de ezt kívánja jövőnk is, amelyet mindenképpen biztosítani akarunk.

Nagy események színtere volt református egyházunk életében a királyhágómelléki egyházkerület a tavaszi közgyűlés óta, amennyiben ezalatt történt, hogy a királyhágómelléki kerület összes egyházainak túlnyomó többségű szavazataival Sulyok Istvánt újból püspökké választották. Ennek a mozgalomnak megindításától egyházmegyénk és annak vezetősége távol állott, de amikor a kérdést elébe állították, az egész egyházmegye kivétel

nélkül és lelkesedéssel állott a már korábban megválasztott Sulyok István személye mellé. Ez az egyházmegye és a többiek nagyrészenek szavazatai dokumentálták, hogy Sulyok Istvánban nem a legidősebb esperest, hanem az egyházkerület megteremtőjét és a vezetésre legalkalmasabb egyéniségét tüntette ki a választással.

Olvashattuk kormányférfiak különböző kijelentéseit, amelyek szerint a kormány valószínűleg nem erősíti meg ezt a választást sem, alkotmányi szempontból, de egyetlen hang sem szólt Sulyok István személye ellen. Mi innen a reformátusok ama komoly elhatározásának adunk kitejezést, hogy sohasem tántorodunk el a megválasztott püspök személyétől, de ok nélkül nem is fogunk a leendő kormányintézkedésekkel szembe helyezkedni.

Reméljük azonban, hogy a kormány is befogja látni, hogy a kerület megteremtése, és a közóhajjal megválasztott püspök megerősítése országos konszolidációs érdek.

Nem mulaszthatjuk el az arról való megemlékezést, hogy az egyházmegye nagyrabecsült esperesét, Tarnóczi Lajost, legközelebb egyik más egyházmegyei vezetőférfiú részéről az egyházi életben szokatlan hangú támadás érte. Ezzel szemben azt hiszem, hogy a közhangulatnak adok kifejezést, amikor az egyházmegye tántoríthatatlan bizalmáról és tiszteletéről biztosítom kiváló esperesünket és arra kérem, hogy e támadástól meg nem rendítve folytassa tovább is nagyértékű munkásságát egyházmegyénkben a református magyarság javára.

Közgyűlésünk tárgysorozatára áttérve különösen figyelmükbe van szerencsém ajánlani a lelkészértekezlet fölterjesztéseit az állami iskolábajáró református gyermekek magyarút írni olvasni tanítása és vallásoktatása kérdésében. Az új viszonyok itt is új és eddig nem ismert feladatok elé állítanak bennünket. Én azonban úgy látom, hogy ezeknek sikeres megoldásától nemzetiségünk, kulturánk és vallásunk megmaradása függ.

Kiemelem a nagy anyagi áldozatokat, amelyeket egyházunk fennmaradása érdekében híveink a múlt év folyamán hoztak. Legyen ez biztató jel és útmutató előttünk arra, hogy a református egyháztagság önkéntes

áldozatokkal megbizonyított hűség évszázados egyházunkhoz és intézményeihez. Remélem, hogy közgyűlésünk minden tagja példának fogja ezt maga előtt tartani arra nézve, hogy mit kíván ma tőlünk a magyar református anyaszentegyház.

Tanácskozásunkra Isten áldását kérem; a megjelenteket szeretettel köszöntve, az őszi közgyűlésünket ezennel megnyitom.

A megbízó levelek átvizsgálása után a közgyűlés megállapítja a törvényszerű megalakulást.

63. szám. Távolmaradásukat kimentették: Csernák Béla, Biró Ferenc lelkészek, Hegyközcstár, Váradles és Bihar világi képviselői.

Közgyűlésünk nevezettek távolmaradását igazolja.

64. szám. Távolmaradásukat nem mentették ki: Bokros Benedek hegyközsáldobági, Kulcsár Andor révi és nagykakucsi lelkész; Hegyközsáldobág, Hegyközüjlak, Kisszántó, Mezötelegd, Paptamási, Pelbárt-hida, Rév és Siter világ képviselőt nem küldtek.

Közgyűlés az esperest megbizza, hogy az igazolatlanul távolmaradottakkal szemben az egyházmegyei szabályrendelet értelmében járjon el.

65. szám. A szavazatbontó bizottság jelenti, hogy az egyházmegye üresedésben lévő tisztségeire 27 egyháztól 33 érvényes szavazat érkezett be. A beérkezett szavazatok a következőképen oszlottak meg: Egyházmegyei világi tanácsbírói állásnál: dr. Ujfalusi Sándorra 31, Török Győzöre 31, Makai Kálmánra 3, Olasz Elemerre 1, a világi jegyzői állásnál dr. Borbély Lajosra 33 szavazat.

A bizottság azt is megállapította, hogy a kisszántói szavazat egyáltalán nem érkezett be, míg a révi és nagykakucsi szavazatokat esperes azon az okon küldte vissza, mivel nem szabályszerűen pecsételtettek le.

Ezek szerint a bizottság dr. Ujfalusi Sándort 31, Török Győzöt 31 szavazattal e. m. világi tanácsbírák-

nak, dr. Borbély Lajost 33 szavazattal megválasztott e. m. világi jegyzőnek nyilvánítja.

Egyházmegyei közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi s a megválasztottakat felhívja az eskü letételére. A szavazatot nem adott révi és nagykakuci presbiteriummal szemben ez alkalommal a büntetést mellőzi; ugyszintén mellőzi az eljárást a kisszántói presbiteriummal szemben, mert igazolta, hogy a szavazást elrendelő esperesi körlevelet később kapta meg.

66. szám. Dr. Ujfalusi Sándor a közgyűlés színe előtt megjelenván

a hivatali esküt leteszi. Esperes a közgyűlés nevében a megválasztott új tanácsbíró szeretettel köszönti, mire dr. Ujfalusi Sándor válaszol s köszönetet mondván megválasztásáért, igéri, hogy a reábizottakban hűségesen fog eljárni. A meg nem jelent új tisztviselők eskütétele a következő gyűlésre marad.

67. szám. Eördögh Imre és neje Bodnár Margit siteri tanítók

a közgyűlés színe előtt az esküt leteszik. Esperes mélyen szántó és nagy hatást kiváltott beszéddel buzdítja őket tanítói kötelességeik hűséges teljesítésére.

68. szám. Olvastatott az esperes időszaki jelentése.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

A f. évi május 14-én tartott rendkívüli közgyűlésünk óta elnökségi hatáskörben elintézett és közgyűlési határozatot kívánó ügyekről az alábbiakban van szerencsém jelentésemet megtenni:

1. A múlt gyűlésről igazolatlanul távolmaradt jákóhodosi világi képviselő elmaradását azzal igazolta, hogy a közgyűlés idejében Aradon volt kiküldetésben a harang átvétele végett.

Közgyűlésünk a jákóhodosi világi képviselő elmaradását a május 14-iki gyűlésről igazoltnak tekinti.

2. Azokban a községekben, ahol állami iskola felállítására kötelezték a lakosságot és a felállítás költségeit községi taxákból fedezték, a községi taxákat a lelkészi és tanítói javadalmul szolgáló földekre is kivetették, holott az Erdély területén ma is érvényben levő 1886. évi XXII. t.-c. 138. §-a, valamint az 1923. évi román törvény alapján a javadalmi földek községi pótdadóval meg nem róvhatók. Emiatt jelentést kértem az egyes egyházaktól és panaszt tettem a vármegyei prefektus urhoz, ahonnan azonban az ügy elintézéséről értesítés nem érkezett.

Közgyűlésünk az esperes eljárását helyeslőleg veszi tudomásul. Megbizzá őt, hogy a beadott panaszok elbírálását sürgetse meg, ha ez késedelmes vagy kedvezőtlen lenne, egyházmegyénk az egyes panaszokat a kerületre felterjeszti a minisztériumba leendő eljuttatás és orvoslás végett.

3. Hegyközcsetárban a presbiterium többszöri felhívásom ellenére is vonakodott az 1925. évi költség-előirányzatot úgy elkészíteni, hogy abba a lelkészi és tanítói díjlevélszerű járandóságokat is beállítsa. Emiatt 1925. augusztus 28-án Udvarhelyi Béla tanácsbíró urat együtt a gyülekezetben megjelentünk és az egyh. törv. III. t. c. 6. §-a alapján a költségvetést és az adókivetést elkészítettük.

Közgyűlésünk a hegyközcsetári presbiterium magatartását, amellyel kötelességének eleget tenni vonakodott, elítéli, esperes törvényszerű eljárását helyeslőleg veszi tudomásul.

4. Borson a földreform végrehajtása során iskolakert gyanánt kapott 5 hold földet az agronom az iskolától visszavette azon az okon, mert a községben állami iskola létesült és az iskolakert az állami iskolát illeti.

Az elvétel oly erőszakosan történt, hogy az 1924—25. gazdasági év hozamát beliltások és kényszerítések által vették el az egyháztól és szolgáltaták át az állami iskola céljára, sőt kisajátították a II-ik tanítói állás javadalmául szolgáló egyházi tulajdont alkotó 7 hold földet is az állami tanító részére; ezáltal a második tanítói állás fenntartása vált szinte lehetetlenné. Ezek miatt az egyházmegyei ügyész úr által a szükségesnek látszó és lehető jogorvoslat iránt a megfelelő lépéseket megtettem.

Közgyűlésünk meglepetéssel értesül arról az önkényről, melylyel egyes közegek a már törvény szerint kiosztott földeket egyszerűen visszaveszik, ezzel az egyháztól kisajátított földek mellett törvényes, illetményeitől is megfosztják intézményeinket. Felterjesztést intéz az egyházkerületre, hogy a minisztériumhoz ezt az ügyet küldje meg és kérje az iskolakert újból leendő kimérését.

5. Az új helyzet, amelybe Isten akarata szerint jutottunk, új feladatok elé állított bennünket, ha továbbörökítői akarunk lenni azoknak a nagy értékeknek, amelyeket hitünkben, nyelvünkben és nép műveltségünkben birunk. Ezek különösen olyan helyeken forognak elnyelő veszedelemben, ahol iskoláinkat — egyházunk legdrágább intézményeit — eleink átadták az államnak. Itt lépnek előtérbe a reformáció nagy céljai, amelyeket szolgálni, szent kötelességünk. Az állami iskolákban már az első osztálytól kezdve román nyelven folyik a tanítás. Gyermekeink ilyen módon anyanyelvükön sem írni sem olvasni nem tudnak. Ezek a növendékek sem énekeinket, sem vallásunk tanításait nem képesek elsajátítani, sem szent könyvünket nem fogják később érteni. Elszomorító jövőre fenyegeti az ilyen helyeken gyülekezeteinket. Az utolsó órája érkezett el a nagy kérdésnek: lenni vagy nem lenni!? Minden ilyen gyülekezetet elkötelezni kérek, hogy az önálló vallástanító kántori állást szervezze meg és a magyar írás-olvasás elsajátításával kapcsolatos vasárnapi

és szünidei iskoláztatást valósítsa meg. Kiváltképpen két gyülekezetünk az, ahol az anyagi lehetőség erre meg volna, mégis a legelhanyagoltabb állapotban van a jövő egyháztagjainak nevelése, Köröskisjenő és Mezőtelki ezek. Nem szólok arról, hogy Váradles, Nagykakucs és Rév helyzete ebben a tekintetben egyenesen kétségbeejtő. Mezőtelkit az egyházlátogatás alkalmával, Köröskisjenőt külön szoltottam fel az önálló vallásoktatási állások szervezésére. Sajnos intézkedéseim eredményéről nem tudok számot adni.

Egyházmegyei közgyűlésünk megdöbbenéssel és fájdalmasan értesül egyházi életünk jövődjének kilátástalan sivárságáról a vallás és énektanítás nagyfokú elmulasztása, az anyanyelven való oktatás megszüntetése miatt. A megfelelő módszer alkalmazása tekintetében a lelkesegyesület idevonatkozó javaslata szerint határoz. Az állami iskolákkal bíró egyházak lelkeszeit különösen elkötelezi, hogy a vallás és énektanításról a vasárnapi iskolák által is hathatósan és minden erejükkel gondoskodjanak. Köröskisjenő és Mezőtelki egyházakat pedig elkötelezi arra, hogy az önálló vallástanító-kántori állásokat haladéktalanul szervezzék meg és töltsék be. Erről az egyházmegyének az esperes útján jelentést tegyenek.

6. Az állami hatóságok iskoláztatásunkat megbénító törekvése mellett népünk magatartásában is sok akadálya van iskoláink fenntartásának. Egyes helyeken hiveink vonakodnak a tanítói fizetések kiszolgáltatásától, amint ez, jelentésem szerint Csátáron történt és Örvénden is hasonló mozgalom volt. Utóbbi helyen is kiszállottam és sikerült megértetnem a gyülekezettel a felekezeti oktatás fontosságát és így el is vállalták az iskolafenntartás kötelezettségeit. Szomorúbb a helyzet Borson, ahol az egyik iskolában a tanítást az elnéptelenedés miatt, Váradpósán pedig (8 növendék van) a tanítónő eltávovása miatt egyelőre beszüntették.

Közgyűlésünk megújítja régebbi határozatait és ismételve kötelezi a felekezeti iskolát fenntartó egyházakat, hogy iskoláikat minden áldozat árán tartsák fenn. Örömmel vesz tudomást Örvénd ilyen elhatározásról és készségéről, de éppen ilyen fájdalommal értesül a borsi kis és a váradi pócásai iskolákban a tanítás megszüntetéséről. Kötelezi azonban az illető egyházakat, hogy a lehetőség szerint a tanítást újból kezdjék meg.

7. Meg kell emlékezni azokról a sérelmekről is, amelyek a tanítás terén érik a hatóságok részéről iskoláinkat és iskoláztatásunkat. A revizorátus 2143. számú rendeletével évről évre vizsgáinkra miniszteri biztosokat rendelt ki, holott erre vonatkozó törvény még nincs. 7872. számú rendeletével kifogást emel Varga Béla nyüvedi és Takács Ilona pelbárhidai tanítók működése ellen, mint akik a román nyelvű tantárgyak tanítására képtelenek, a magyar tárgyakban is gyöngye eredményt mutattak fel; emiatt kicserélésüket kéri. Mezőtelegden az élesdi revizor a 6 éves gyermekeket az iskolából az óvodába küldte, a múlt évben állami iskolába járt növendékeket visszarendelte, az 5—6 és 7-ik osztályosokat az állami iskolába utasította. Hegyközkovácsiban, Kisszántón dobszó után arra hívták fel a szülőket, hogy a hadisegélyesek és a földet kapottak kötelesek gyermekeiket az állami iskolába járatni, különben elveszik tőlük a segélyt és a földet. A tanítókat 3 nappal a vizsga előtt értesítették a nostrifikáló vizsga idejéről, azzal a kötelezettséggel, hogy akik kellő eredményt nem mutatnak fel, szeptember 15-től kezdve nem taníthatnak. A 2566. számú rendelet új iskolák megnyitását miniszteri engedélytől teszi függővé. A 3013. számú rendelet szerint a 65 éves, vagy 35 szolgálati évvel bíró tanítók csupán miniszteri engedély alapján taníthatnak.

Fentli intézkedéseket nem a quid juris, hanem a quid consilii alapján fogtam fel. Evégből a vizsgákon a miniszteri biztosok megjelenéséről értesítést küldtem,

Varga Béla nyüvedi tanítót a román nyelvi tantárgyak tanítására megfelelő helyettes alkalmazására hívtam fel, míg Takács Ilonának, kérésére a folyó tanévre szabadságot adtam és így a kérdés önmagától megoldást nyert. Helyettesül Balogh Erzsébet tanítónőt választották. Mezőtelegden a jelzett osztályok átadását megtiltottam, hasonlóképpen igyekeztem Hegyközkovácsiban, Borson és Kisszántón is a félrevezetett szülőket felvilágosítani, sajnos, hogy egyesek a törvény védelmével szemben nagyobb félelmet érznek a közigazgatás vezetőitől és a hozzánk már beírt gyermekeiket átvitték az állami iskolába.

Közgyűlésünk törvényekben biztosított iskolafenntartási jogaink többszörös megsértéséről mély fájdalommal értesül. Sérelmeinket az egyházkerület útján a minisztérium elé terjeszti. Esperesnek fentebbi intézkedését jóváhagyólag veszi tudomásul.

8. Mielőtt a lelkészi és tanítói karban történt változásokról jelentenék, rá kell mutatnom éppen a lelkész-változás alkalmával a jákóhodosi egyházban felmerült jelenségekre. A lelkész lemondása után a presbytériumot a díjlevél kiadására hívtam fel, a pályázat kiírása végett. A presbytérium azonban a lelkészi díjlevélből a föld és stóla kivételével az összes javadalmi tételeket törölte és azok helyett 2000 Leut állított be, amikor azonban fennhagyta a földek után a lelkész által fizetendő adók terhét, ami a 2000 Leunál több. Egyszerűen tulajdonképpen csak a földjavadalmat hagyta meg, aminek kiadása az egyházközségi tagok megterhelésébe nem kerül. A párbérrel (minden ágytól 1 véka buza, 1 véka tengeri, 8 öl fával és egyéb szolgáltatásokkal) megakarják csonkitani a lelkészi fizetést. Személyes kiszállásom alkalmával is megmaradtak elhatározásuk mellett. Erre kijelentettem a presbytériumnak, hogy amennyiben 1925 december 31-ig a lelkészi díjlevelet csonkítatlanul ki nem adnák, január 1-jével a gyülekezet igazgatását beszüntetem, mert megengedhetetlennek tartom, hogy nyílt törvénysértés útján juthasson a lelkész állásába, másfelől a lelkészi állások megszégyenítő alku tárgyai lehessenek.

Közgyűlésünk a jákóhodosi presbyterium magatartását a lelkeszi díjlevél kiadása körül törvénytelennek minősíti. A maga részéről is azzal a figyelmeztetéssel hívja fel a presbyteriumot a lelkeszi díjlevél tételeinek természetben, vagy méltányos megváltási áron leendő kiadására, hogy addig a lelkeszi állás betölthető nem lesz, sőt a gyülekezet adminisztrálását ilyen körülmények között kénytelen lesz beszüntetni.

9. Jelentést teszek a lelkeszi és tanítói karban történt változásokról. Szabó István jákóhodosi lelkesz 47 évi lelkeszi szolgálat után, betegsége miatt október 1-én nyugalomba vonult. Kiss Károlyt nagyvárad-velencei lelkésszé választották, — amint ez külön tárgyként is szerepel tárgysorozatunk rendén, helyére Varga Gedeon került vallástanító lelkésznek. Csorja Gyula segédlelkész a háromszékmegyei Szörce lelkésze lett augusztus 1-től kezdve. Egyházmegyénkbe segédlelkészi teendők végzésére felhatalmazást adtam Csernák Béla kerületi főjegyző mellé kerületi káplánként Gulya Géának (julius 1-től), személyi káplánként augusztus 1-től Spáczay Árpádnak, — október 1-től vallástanító segédlelkészként Sulyok István mellé Szabó Lajosnak. A tanítói karban való változások: Koós Elek nagyszántói kántortanító, Juhász László kisszántói kántortanító, Högye Sándor hkujlaki-i kántortanító, Polgári Vilma pósai tanítónő, Holkó Anna örvéni tanítónő állásukról lemondottak és eltávoztak egyházmegyénk kötelékéből. Helyökre helyettesként Nagyszántóra Koós Mihály, Kisszántóra Pap Ilona került, míg Hkujlakra Czina Sándort választották meg rendes tanítónak, akinek megerősítését egyelőre formai okok akadályozzák.

Közgyűlésünk Szabó István lelkeszt csaknem öt évtizedre terjedő szolgálata után áldáskivánással bocsátja a megérdemelt nyugalomba. Az eltávozottakra Isten áldó kegyelmét, az egyházmegye kötelékébe újonnan lépőkre pedig az ő segédelmét kéri.

10. Végül a sok szomorú esemény között és végeire két felemelő eseményről is jelentést teszek. Az egyik: egyházmegyénk két évtizeden át kiváló hűséggel és ritka képességgel sáfárkodó volt esperesének, Sulyok Istvánnak a kerület nagy többsége által ismételt püspökké választása; a másik az élesdi gyülekezetnek szeptember 20-iki örömnépe, amely nemcsak az élesdi egyháznak, hanem az egész község és környék magasztos, sokáig emlékezetes harangavató ünnepélye volt. Elnöktársammal, választott püspökünkkel és lelkesztársaimmal együtt áldott órákat töltöttünk az ünneplő gyülekezet körében. Hisszük, hogy maradandó hatása lesz ott igehirdetésünknek és megjelenésünknek.

Közgyűlésünk Isten iránt való hálával tekint volt esperesére, Sulyok Istvánra, hogy az isteni kegyelem Őt egyházmegyénknek adta. Részt vesz az örömben, hogy püspökké választása az ő kiváló képességeinek és az önálló kerület érdekében kifejtett munkásságának méltó elismerése. A sorsunkat intéző Gondviseléstől erőt, egészséget kérünk munkájára és rendületlen bizalommal várjuk, amikor őt püspöki székébe is beiktathatjuk. Lelki örömmel vesz tudomást az élesdi egyház örömnépeiről is, amikor az elnémult harang helyébe a végtelen Isten dicsőségére újabb létesült.

Jelentésemet a fentiekben megtéve, magamat a Nagyliszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés jóindulatába ajánlom.

69. szám. Dr Bodnár Gábor az esperesi jelentés tárgyalása után kéri, hogy a Sulyok István esperesi működésének megörökítésére szolgáló alapítvány létesítését célzó egyházmegyei határozatot az elnökség hajtsa végre.

Közgyűlésünk megújítja e tárgyban hozott határozatát; utasítja az elnökséget, hogy a megfelelő intézkedéseket tegye meg.

70. szám. Az egyházmegyei lelkészértekezlet felterjesztése az állami elemi iskolába járó növendékek vallástanítása tárgyában.

Közgyűlésünk látva vallástanításunknak az állami iskolák szaporodásával egyre súlyosbodó helyzetét, a vallásos nevelésnek az adott nehéz viszonyok között is lehető biztosítására a következő határozatokat hozza:

1. Felkéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy a főhatósága alá tartozó egyházközségektől kérjen sürgős jelentést arra nézve, működik-e az egyházközségben állami elemi iskola vagy nem? — Amennyiben működik, osztott-e az, vagy osztatlan? és mennyi az állami elemi iskolába járó ref. vallású tanulók száma osztályonként?

2. Arra tekintettel, a hogy a tulnyomó számban működő osztatlan állami elemi iskola I. VI. osztályaiba járó ref. vallású tanulók vallásoktatására a törvény által engedélyezett heti 2 óra nem elégséges, az óraszám felemelésével egyidejűleg vegye revízió alá az egyh. ker. a tananyagot és azt a viszonyoknak figyelembe vételével állapítsa meg; egyúttal forduljon kérelemmel az államkormányhoz, hogy az állami tanrendszer egy szabad (csüörtöki) délutánját ének- és vallástanításunk céljára engedje át. E határozat felterjesztésével a közgyűlés az esperest bízta meg.

71. szám. Az egyházmegyei egyetemes lelkészértekezlet előterjesztése alapján a konfirmációi előkészítés tárgyában közgyűlésünk a következő határozatokat hozza:

1. Felkéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy a konfirmálás idejét a gyermekek 14—15-ik életévében állapítsa meg, minthogy az állami elemi iskolai oktatásról szóló törvény az elemi oktatást 7 év folyamúnak állapítja meg.

2. Mondja ki az egyh. ker., hogy a konfirmációi oktatás célja az öntudatos és buzgó egyháztagek képzése lévén, az előkészítés huzamosabb időt igényel anynyival inkább, mivel a konfirmációt vallásoktatásunk betetőzőjének tekintjük; s hogy ezt az utolsó elemi iskolai osztály (a jelenben a VI. később a VII.) egész tanévére kiterjedő hitmélyítő és erősítő munkát a lelkészeknek kell végezniök.

3. Irasson e munka céljára az egyh. ker. megfelelő vezérkönyvet.

4. Rendelje el az egyh. ker., hogy a konfirmandusok tartoznak teljes bibliát szerezni,

5. Az ünnepélyes konfirmálás időpontjául áldozócsüörtököt állapítsa meg a kerület.

E felterjesztés megtételével az esperes bízalik meg.

72. szám. Az egyházmegyei lelkészértekezlet felterjesztése alapján

közgyűlésünk elhatározza, hogy a mostani 3 lelkészi tagból álló számvevőszékbe 2 világi tagot választ. Világi tagokul megválasztja Udvarhelyi Béla és dr. Sarkady Sándor tanácsbírákat.

73. szám. Az e. m. lelkészértekezlet a stóla díjak felemelését javasolja. 1. Anyakönyvi kiadványok 50 L. 2. Családi értesítő, tekintet nélkül az adatok számára 100 Lei. 3. Keresztelés a templomban 50, háznál 100 Lei. 4. Esketés a templomban kanonikus napon 100, más napon 200, háznál 200 Lei. 5. Imás temetés templomban 150, háznál 200 Lei. Predikációs temetés templomban 300, háznál 400 Lei. Beszéd vagy ima a háznál 100 Lei. 6. Kántor-stóla énekszós temetéskor 100, predikációs temetéskor 150 Lei.

Közgyűlésünk a lelkészértekezlet javaslatát jóváhagyás végett felterjeszti az egyházkerülethez.

74. szám. Az egyh. megyei lelkészértekezlet felterjesztésére közgyűlésünk

határozza, hogy hivatalos kiküldetésekor a lelkészek és egyházi tisztviselők költségei gyanánt a készkiadások térítetnek meg.

75. szám. Az e. m. lelkészértekezlet javasolja, hogy az egyházlátogatás alkalmával, ha a látogatás vásárra esik — ahol különösen szükséges — az egyházlátogatók alkalmi istentiszteletet tartsanak.

Javasolja, hogy az egyházlátogatók mentessenek fel a közigazgatási költségek beszedése alól és ezek a költségek minden év november 1-ig egyenesen az egyházmegyei közg. pénztárba fizetendők be.

Közgyűlés a lelkészértekezlet felterjesztését határozati erőre emeli.

76. szám. Egyházmegyei lelkészértekezlet felterjesztésére

közgyűlésünk elkötelezi a lelkészeket, hogy a köri és egyetemes lelkész értekezleteken megjelenjenek. Az igazolatlanul távolmaradottakkal szemben az érvényben lévő szabályrendelet büntetései alkalmazandók.

77. szám. Az e. m. lelkészértekezlet javaslatára

kötelezi közgyűlésünk a lelkészeket, hogy évenként legalább egyszer kölcsönösen meglátogassák egymás gyülekezését, amikor is istentiszteletet, vallásos estélyeket tartsanak.

78. szám. A nagyváradai tanítónőképző intézet és internátus igazgatótanácsa közli, hogy a Királyhágómelközi Ref. Egyházkerület fegyelmi bírósága Ritoók István és társai panaszosoknak Nagy Vilmos panaszlott elleni fegyelmi ügyben 103—1924. sz. alatt hozott határozatával a bihari egyházmegye fegyelmi bíróságának 256 1924. sz. alatt hozott marasztaló ítéletét megokolásai alapján helybenhagyta és az jogerőre emelkedett.

Tudomásul szolgál.

79. szám. A nagyváradai tanítónőképző intézet igazgató tanácsa folyó évi szeptember hó 14-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy a budapesti „Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálog Bankja”-tól 1908-ik évben felvett 80,000 magyar korona törlesztéses kölcsön folyó évi november hó 1-ső napjáig fizetessék vissza, hogy elkerülhető legyen az, hogy a Magyarországgal történt megállapodás alapján az állam vegye át és hajtsa be a kölcsöntartozást. Evégből, Telegdi József e. m. gondnok indítványára, ki a bihari egyházmegye egyházközségei részéről 20,000 Lei hozzájárulást helyez kilátásba, igazgatótanács megkeresi a társegyházmegyéket, hogy a kölcsön tartozás visszafizetését pénzbeli hozzájárulásukkal tegyék lehetővé és a törlesztéses kölcsön visszafizetéséhez szükséges pénzbeli összegeket legkésőbb f. évi október hó 25. napjáig a tanítónőképző intézet pénztárában fizessék be.

Egyházmegyei közgyűlésünk bár tudában van az egyes egyházközségekre háruló nagy anyagi terheknek, de érezvén az erkölcsi kötelezettséget, hogy elsősorban a bihari egyházmegye hivatott arra, hogy a területén lévő és vele egybeforrt

nagyváradai tanítónőképző intézetet anyagi támogatásban részesítse: az igazgató tanács határozatát tudomásul veszi s a Telegdi József e. m. gondnok által az egyházmegye részéről kilátásba helyezett 20,000 Lei hozzájárulást határozattá emeli azzal, hogy az intézetet terhelő 453.000 Leubankadóság évi kamat és törlesztési részletére szolgáló és ebből az egyházmegyére, mint fenntartóra arányosan eső 15.000 Leu befizetendő f. évi december hó 31-ig. Felhatalmazza az elnökséget a 20.000 Leunak egyházközségenkénti arányos kivetésére, a presbitériumokat pedig utasítja, hogy az egyházközségükre eső összeget elsősorban önkéntes adakozás útján összehozni igyekezzenek, de ha az

nem sikerül, a közpénztár terhére haladéktalanul befizessék az esperesi hivatalba.

A tanítónőképző intézet fentartó testületeit megkeresi közgyűlésünk, hogy küldjenek ki tagokat, akik a fentartó testületeknek az intézethez való jogviszonyát tisztázzák.

80. szám. A nagyváradai tanítónőképző és internátus igazgatótanácsa közli, hogy anyagi erő hiányában a tanítónőképző intézetet az 1925—26-ik tanévben is szünetelteti, elvben azonban kimondja, hogy annak az 1926—27. tanévre leendő megnyitását felettébb szükségesnek tartja. Nyilatkozattételre kéri a fenntartó testületeket az irányban, hogy hajlandók-e a tanítónőképző megnyitásához és fenntartásához szükséges anyagi segítséggel hozzájárulni és az összegben is meghatározandó anyagi hozzájárulást garantálni.

Közgyűlésünk sajnálattal értesül a nagyváradai tanítónőképző intézet működésének szüneteléséről. Felelősségének teljes tudatában elhatározza, hogy hajlandó a tanítónőképző megnyitásához és fenntartásához anyagi segítséggel hozzájárulni olyan arányban, mint a többi fenntartó testületek. Szükségesnek tartja azonban, hogy a 453.000 Leut kitevő függő adósság még az intézet megnyitása előtt mulhatatlanul rendeztessék s az erre vonatkozó javaslatra felhívja az igazgatótanácsot. Az egyházkerülethez fejterjesztést intéz közgyűlésünk az irányban, hogy amikor a kerület a tanítóképzés ügyével foglalkozik, méltóztasson a tanítóképzést olyan értelemben megoldani, hogy az erdélyi egyházkerülettel egyetértve Nagyváradon és Nagyenyeden páros évfolyamok állíttassanak fel s ha ez nem sikerül, akkor állítson fel a kerület kántorképző intézetet.

81. szám. A nagyváradai egyházközség az újonnan szervezett velencei paróchiális köri harmadik lelkeszi állásra egyhangulag Kiss Károly vallástanító lelkeszt hívta meg.

Közgyűlésünk Kiss Károlyt váradvencei lelkeszi állásában megerősíti s úgy őt, mint a választó egyházat kötelezi, hogy a bekebelezési díjakat az egyházmegyei közigazgatási pénztárba befizessék.

82. szám. A nagyváradai egyházközség presbitériuma a Kiss Károly lemondása folytán megüresedő vallástanító-lelkeszi állásra egyhangulag Varga Gedeon segéd-lelkeszt hívta meg.

Közgyűlésünk megerősíti Varga Gedeont nagyváradai vallástanító-lelkeszi állásában s elkötelezi úgy őt, mint a választó egyházközségét a bekebelezési díjak befizetésére.

83. szám. Olvastatott a konventi bíróság megalakítása tárgyában 8—1925. sz. alatt hozott kerületi határozat, mely szerint az erdélyi egyházkerülettel történt kölcsönös megállapodás szerint a közös egyházi főtörvénytörvények úgy alakíttassék meg, hogy az elnöki széket az erdélyi püspök és főgondnok akadályoztatása esetén a királyhágómelléki egyházkerület püspöke vagy főgondnoka, vagy ezek helyettese töltsse be.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

84. szám. Olvastatott a bukaresti ágens jutalmazása és szerződése tárgyában hozott 12—1925. sz. kerületi határozat, mely szerint az ügyvivő eddig teljesített szolgálatait tudomásul veszi, részére a költségvetésben megállapított javadalmát kiutalja, az egyházkerület ügyészét pedig megbizza az ügyvivői szabályzat kidolgozásával.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

85. szám. Olvastatott az egyházkerületnek egyházmegyénk felterjesztése kapcsán az önálló lelkeszképző-

intézet felállítása tárgyában hozott 13—1925. sz. alatti határozata, mely szerint kimondja a közgyűlés, hogy a lelkészképző-intézet felállítási jogát fel nem adja, a kultusz miniszter urat e tárgyban újból megkeresi s addig pedig, míg a nevezett intézet felállítása megtörténne, a kolozsvári theol. akadémiától kéri és várja segédlelkész szükségletének ellátását, viszont a Kolozsváron tanuló királyhágómelléki theol ifjakat továbbra is anyagilag támogatja.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

86. szám. Olvastatott az egyházkerületnek egyházmegyénk felterjesztése nyomán az egységes imakönyv tárgyában hozott 15—1925. sz. határozata, mely szerint az államilag elrendelt istentiszteleteken használandó imádságok megíratásával a belmissiói bizottságot bízta meg.

Közgyűlésünk a határozatot tudomásul veszi.

87. szám. Egyházkerületi közgyűlés 16. sz. a. hozott határozatában közli, hogy egyházmegyénknek az egyházi fegyelmi szabályrendelet 12—1925. sz. felterjesztését véleményes javaslatként végett a belmissió bizottságnak kiadta.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

88. szám. Teljes egészében felolvastatott az egyházkerület a nyugdíjbizottság felterjesztése nyomán 21—1925. sz. a. hozott határozata.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot amidőn tudomásul veszi, Sulyok István indítványára kimondja, hogy e nagyfontosságú kérdésben felir az egyházkerülethez és javasolja, hogy amennyiben az erdélyi egyházkerület ezen kérdést 1925. év dec. hó 31-ig véglegesen nem rendezne és a nyugdíjintézetet meg nem alakítaná és meg nem szervezné, egyházkerületünk úgy a lelkészi, mint a tanítói nyugdíj illetve

gyámintézetet önállóan haladéktalanul felállítja és megszervezi.

89. szám. Teljes egészében felolvastatott a nagyszalontai egyházmegye felterjesztése kapcsán az iskolák államsegélye, a tanítói díjlevelek természetbeni kiszolgáltatása és a kultur adó beszédese és a természetbeli szolgáltatmányok értékének a kultur adó összegébe való beszámítása tárgyában 24/c—1925. sz. a. hozott egyházkerületi határozat.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

90. szám. Kerületi közgyűlés a bihari egyházmegyének 44—1925. sz. azon határozatát, hogy a biharpüspöki-i egyházközség kérelmét, mely szerint a hívek lélekszámára tekintettel szavazatának száma kétfőben állapítsa meg, teljesítette, a maga részéről is jóváhagyja és megerősíti.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

91. szám. Kerületi közgyűlés 36—1925. sz. alatt kelt határozatával felhívja az egyházmegyei elnökséget, a lelkész és tanítók, továbbá a presbitériumok figyelmét arra, hogy az egyházfenntartási alap létesítése és megalapozása körül, mely úgy felekezeti, mint faji tekintetben nagy és messzire ható célt szolgál, minden erejük latba vetésével lelkesen buzgólkodjanak s eredményes gyűjtéssel az év végéig számoljanak be a már kiküldött gyűjtőívek visszaküldése kapcsán.

Közgyűlésünk az egyházkerület felhívását megszívlelve — tudomásul veszi.

92. szám. Teljes egészében felolvastatott a nagykárolyi és nagyszalontai lelkészi értekezlet felterjesztései nyomán a belhivatalnoki díjleveleknek természetbeni kiszolgáltatása és mellányos megváltása tárgyában 41—1925. sz. a. hozott kerületi határozat.

Közgyűlésünk, amidőn a kerületi határozatot tudomásul veszi, Sulyok István indítványára felir a kerülethez, hogy a lelkészi díjlevél ügyével együtt a tanítói

díjlevél ügye is vétessék revízió alá és együtt rendeztessék; az egyházkerületi határozat és felhívás nyomán a megüresedett állásoknál a belhivatalnoki díjleveleknek ujonnan való értékelésére és megállapítására kebeléből egy bizottságot alakít s ennek tagjaiul az esperes és e. megyei gondnok mellé Fodor József e. m. számvevőszéki elnököt, Könyves János egyházi és Szücs Aladár világi tanácsbírókat választja meg.

93. szám. Teljes egészében felolvastatott a belmissiói bizottságnak pontokba szedett s az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztett, a belmissiói munkásságot részletesen feltüntető javaslata s a kerületi közgyűlésnek 19—1923. sz. a. hozott azon határozata, mely szerint a belmissiói bizottságnak részletesen kidolgozott javaslatát elfogadja, azokat határozati erőre emeli és foganatosításukra a bizottságot felhatalmazza.

Közgyűlésünk, amidőn a kerületi határozatot tudomásul veszi, a belmissiói munkásság intenzív megkezdésére a lelkészeket, tanítókat és presbitereket felhívja s ezen munkálatok vezetése, irányítása és ellenőrzése céljából egy egyházmegyei belmissiói bizottságot alakít, melynek tagjaiul megválasztja az esperes, e. m. gondnok mellé Szücs László, Kiss Károly, lelkészeket, előadóul dr. Bodnár Gábor lelkészt.

94. szám. Tarnóczi Lajos esperes beterjeszti jelentését az egyházmegye 1924. évi valláserkölcsei és anyagi állapotáról.

A törvényszerű egyházlátogatást, amelynek az a célja, hogy a gyülekezet előző évi állapotáról képet adjon, ebben az évben Telegdi József egyh. megyei gondnok urral magam eszközöltem a közsölgyi egyházakban (8), míg a többi a gyülekezetben felkérésre Major Gyula, Bodnár Gábor dr, Könyves János, Szücs

László lelkészi tanácsbírók, Baka Béla és Vadai Béla egyh. m. jegyző urak voltak szivesek elvégezni.

1. Személyes tapasztalatom, valamint a küldöttségek jelentései és a felvett jegyzőkönyvek alapján szomorú kép tárul elénk népünk vallásos életéről, gyülekezeteink és iskoláink állapotáról. A korszellem rányomta bélyegét az egyházi életre is. Csaknem általános az atörekvés, amely szerint a gyülekezeti tagok az egyház fenntartásának terheit nem akarják viselni. Különösen érezhető ez a lelkészi és tanítói díjlevelek természetbeni tételeinek kiszolgáltatása körül, ahol még ma is a termények literéért a békeidők 10 és 15 filléres, a fánál méterenként 10 koronás árához ragaszkodnak sok helyen a presbiterium tagjai. Képzeltető, hogy ebből minő állapotok következnek be ott, ahol a belhivatalnokok megfelelő megváltást követelnek, viszont milyen lelkiállapotot teremt ott, ahol a látszólagos béke kedvéért a lelkész nem ragaszkodik díjlevele megfelelő kiszolgáltatásához. Elhatározott szándékom, hogy ennek a helyzetnek a következő évtől kezdve véget kell vetnünk és minden gyülekezetben a díjlevelek reális értékét a költségvetésbe kell beállítatnunk.

2. Hasonlóképen nagyobb buzgóságra és több munkára van szükség a gyülekezetek lelkiéletének ápolása körül is. A megváltozott viszonyok, a leromlott közfelfogás és erkölcsi színvonal, a megrendült hitélet egyaránt azt követelik egyházunk belhivatalnokaitól, hogy a Pál apostol megkívánta módon magukat megsanyargassák, és fokozott odaadással dolgozzanak és vegyék igénybe a belmissiói munka bevált eszközeit. Nem elég csak a szép program és ha mindent nem tehetünk és valósíthatunk is meg. egyetlen gyülekezetnek sem szabad lenni, ahol a keresztyén hit építése érdekében lelkész, tanító és előjárók valamit meg ne tennének arra, hogy az annyira várt lelki megújulás bekövetkezzék.

I. A gyülekezetek belső élete.

5. Gyülekezeteink belső élete a megszokott, kerek között mozgott az elmúlt évben is. Mindenütt rendszeren megtartják a vasárnap délelőtti prédikációt, Nagy-

kakucsot kivéve, ahol ezt délután végzi a lelkész révi elfoglaltsága miatt. Délután kátémagyarázatot és biblia-magyarázatot tartanak a legtöbb helyen, Rév és Váradless kivételével, ahol délután nincs istentisztelet. Hét-köznapiokon rendszeres istentisztelet csupán Nagyváradon és Biharpüspökiben van. Másutt csak bűnbánati-hetekken, adventkor vagyha egyházkező asszonyok vannak. Az iskolás gyermekeket ott, ahol felekezeti iskolák vannak, tanítóik vezetik az istentiszteletre, az állami iskolába járó növendékek templom látogatása azonban nem megfelelő, mert ez irányban kellő ellenőrzés nincs. Külön ifjúsági istentiszteletet három helyen tartanak: Biharpüspökiben, Élesden és Nagyváradon.

4. Úrvacsorát vettek összesen: 19,094-en; kiváltképen buzgó az úrvacsorával való élésben a bihar-szentjánosi (1334 lélekből úrvacsorát vett: 1014) a fugyi (524 lélekből 486.) a pelbárthidai; (333 lélek 247) pusztajlaki (532 lélek 523) gyülekezet; feltűnően csekély az úrvacsorával élők száma Fugyivásárhelyen, (1033 lélekből 107) Hegyközcsonatárban, (1200-ból 284) Köröskisjenőn (624 lélek 196) Réven (812-ből 176) Szalárdon (1816-ból-ból 284).

5. Baptista lett: Borson 1, Kisszántón 2, Siteren 8, összesen 11-en, ez a szám annyit mindenesetre jelez, hogy a háboru után amerikai segélylyel támogatott térítő mozgalom kimutatható nagyobb veszteséget az egyháztagokban nem eredményezett.

6. Házasságot kötött 427 pár, amelyek közül egyházi áldásban részesült 255. Vegyes házasság volt 74 pár, amelyek közül megegyezést kötött javunkra 26, kárunkra 48 pár. Különösen Nagyváradon feltűnően sok a kárunkra való megegyezés (42 pár), ami nyilvánvalóan a katolikus türelmetlenség és az elnemzetietlenítő gör. keletiség törekvésének hatása.

7. Egyházi szertartásainkat mellőzték Biharon a keresztelest 5, az esketést 6, Élesden az esketést 7, Hegyközcsonatáron az esketést 2, Hegyközcsonatárban az esketést 5, keresztelest 6, Köröskisjenőn az esketést 1, Nagyváradon az esketést 173. temetést 1, Paptamásiban az esketést 1, Siterben az esketést 6, Szalárdon az esketést 2 esetben.

8. Elismerésre méltó az áldozatkészség, amely önkéntes adományokban 537.840 Leu 34 banit juttatott egyházi célokra. Szép példát adott az áldozatban a biharpüspöki-i gyülekezet, ahol a harangra 148.669 Leu 15 bani gyűlt, emellett 10.000 Leu a kegyes adomány, Pusztajlak, ahol a harangra 30.000 Leut adtak. Kiemelendő Örvenden Szűts Aladár egyházmegyei tanácsbíró ur adománya, aki 20.000 Leut adott a gyülekezett 32.026 Leus adakozásához, amiáltal mintaszerűen körülkerítették és rendbehozták a templomot. Annál elszomorítóbb és megbélyegzendő *Fugyivásárhely* és *Jákóhodos*, ahol az egyház és intézményei iránt való közönyösséget mutatja az a körülmény, hogy egyházi célra egy banit sem adtak, ami Jákóhodoson annál szegényesebb, mert egyházi terhet sem viselnek egy banit sem.

9. Iskolás gyermek és szegények segélyezésére adtak: Biharpüspökiben 100, Nagyszántón 500, Nagyváradon 43.655, Paptamásiban 2187 Leu 50 banit, ami különös elismerésre méltó keresztyén cselekedet.

10. Felekezeti sérelem annyiban fordult elő, hogy Pósalakán a főszolgabíró úgy a vallásos estélyek tartását, valamint az énekkar működését megtiltotta.

Vallásos estélyeket tartottak: Élesden, Hegyközcsonatárban, Mezötelegden, Nagyváradon, Paptamásiban és Siteren.

Ifjúsági egyesület működik: Nagyváradon 282, Nyüveden 38, Paptamási 36 taggal.

Biharpüspökiben *temetkezési egyesület van* 657 taggal.

Énekkar van Hkpályiban 27 taggal; Nagyváradon 117 taggal; Nyüveden 40 taggal. Köröskisjenőn az *énekkar* működését beszüntették, Mezötelegden nem engedélyezték.

Nagyváradon áldásos működést fejt ki a *Protestáns Jótékony Nőegylet* 403 taggal, a *Ref. Kör* 293 taggal, az *olaszi-i és az ujbárosi biblia kör* 112 taggal.

11. *Vallásos irányu néplap* egy van egyházmegyénkben, ez a Nagyváradon megjelenő, az egyházközség tulajdonát képező „Református Híradó”.

II. Anyagi ügyek.

12. Az egyházközségek kezelésében levő tőkék és alapok együttes összege 1,362.437 Leu 57 bani, amelyet az egyházközségek általában rendben kezelnek, ahol az egyház közszükségleti célokra ezekből kölcsönt vett, vagy adott, ott is szabályszerű kötvények állítatnak ki.

Költségvetése minden egyháznak van. A számadások helyzetéről a számvevőszék jelentése számol be. Az eddig megvizsgált és helyben hagyott záró számadások szerint az egyházak bevétele: 2,718.028 Leu, kiadása: 2,484.596 Leu 73 bani. Maradvány: 233.431 Leu 27 bani volt.

Nagyobb építkezés történt a jelentések szerint Biharban a parókhia kijavitása 20.000 Leu értékben, Biharpüspökiben, ahol a vihar által megrongált templomtetőt állították helyre 25.000 Leu költséggel, Biharszentjánoson a leányiskola tetejét renoválták 7482 Leu erejéig, Hegyközkovácsiban 15.027 Leuért a templom tetőt állították helyre, Mezötelkiben templom, torony és lelkészlakás renoválására 26.807 Leu 50 bani, Nagyszántón templom és lelkészlakás javítására 53.582 Leu 75 bani, Nagyaradon az olasz-i templom tető javítása 45.000 Leu, Örvéden a templom kerítés és lelkészlakás javítása 61.268 Leu, Szalárdon a torony gomb felállítása 10.000 Leu. Az egyházi épületek 10 éves biztosítása a múlt évben lejárt. Az újabb ciklusban a lehetőleg reális összegű biztosítások iránt a megfelelő intézkedések megtörténtek.

III. Statisztika.

Egyházmegyénk lakosságának létszáma: 48.461.

Születtek	fi 558,	nő 505	=	1063.
Törvénytelen	fi 80,	nő 62	=	142.
Meghaltak	fi 512,	nő 478	=	990.
Konfirmált	fi 359,	nő 376	=	735.
Házasságot kötött tiszta pár			=	197.
Házasságot kötött vegyes pár			=	80.

IV. Iskola ügyek.

13. Felekezeti iskoláinkban a tanítás az elmúlt évben zavartalanul folyt. Természetesen az eredményt nagy mértékben befolyásolta a román nyelvű tantárgyakra fordított idő, amely miatt az anyanyelven való tanítás szenvedett érezhető hiányt. A látogató küldöttségek kiemelik Váry Rózsa bihari, Barlabás Ida hkkovácsi tanítónőket, mint akik elismerésre érdemes eredményt mutattak; míg a tanítási eredményt megrovásra méltóan csekélynek találták: Biharpüspökiben Várkonyi Imre kántortanító, Varga Béla nyüvedi és Bujdosó Lajos hkszáldobágyi tanítóknál.

Ezekben van szerencsém jelentésemet megtenni, melynek alapján kérem a közgyűlés határozatait az előterjesztett ügyekben.

Az egyházmegyei közgyűlés az esperes 1924. évről szóló jelentését jegyzőkönyvbe iktatja s a jelentés alapján:

1. fájdalommal látja, hogy az egyházak életében általában az anyagiak felfogás még mindig akadálya a hitélet erősödésének s e miatt több egyházközségben a lelkészi és tanítói állások díjlevélszerű javadalma állandóan megcsönkul. Ezt az állapotot tovább tűrni nem hajlandó s kötelezi az egyházakat, hogy az 1926. évi költségvetéseikbe a belhivatalnoki díjlevelek valódi értékét állítsák be, mert e nélkül a költségvetések esperesi meg nem erősíthetők.

2. Felhívja a lelkészeket és a presbitériumokat, hogy fokozott buzgósággal kövessenek el mindent arra nézve, hogy a hitélet tevékeny belmissiói munka által megújulhasson.

3. Kötelezi a felekezeti iskolák tanítóit, valamint az állami iskolába járó növendékek hitoktatóit, hogy a templomba járást a legszigorubbán ellenőrizték s e tekintetben maguk jó példával járjanak elől.

4. Elismeréssel veszi tudomásul azt, hogy a biharszentjánosi, fugyi-i, pelbárt-hidai és pusztajlaki gyülekezetekben az úrvacsorával a hívek örvendetesen szép számmal élnek; ezzel szemben felhívja a fugyivásárhelyi, hegyköcsatári, köröskis-jenői, révi és szalárdi lelkészeket és presbitériumokat, hogy a híveket az úrvacsorával való élésre buzdítsák s kiváltképen a presbiterok tartsák hivatalos kötelességüknek is, hogy e tekintetben a gyülekezetnek jó példát mutassanak.

5. Megnyugvással veszi tudomásul, hogy az amerikai segéllyel megindult szektárius mozgalmak gyülekezeteinkben számba vehető veszteséget nem okoztak.

6. Fájdalommal látja, hogy a házasságkötések alkalmával a vegyes házasságoknál a kárunkra történt megegyezések száma növekedőben van, ami a viszonyok alakulásában, másfelől ref. hitünkhöz való ragaszkodás meggyengülésében leli magyarázatát; épen ezért nyomatékosan felhívja a lelkészek és presbiterok figyelmét arra, hogy a vegyes házasságra lépőkkel szemben a vonatkozó szabályrendelet szerint járjanak el.

7. Örömmel látja közgyűlésünk, hogy az egyházi célokra történő adakozás növekedő irányzatot mutat; elismeréssel emeli ki a biharpüspöki-i és pusztajlaki gyülekezeteket, köszönetet mond továbbá Szüts Aladár e. m. tanácsbírónak nagyobb összegű adományáért.

Ezzel szemben szomorúan állapítja meg, hogy Fugyivásárhelyen és Jákóhodoson a gyülekezet tagjainak szívéből annyira idegen az egyház, hogy érette semmi áldozathozatalra nem hajlandók. Elvárja, hogy e szomorú jelenség nyilvános fel-

tárása őket is jobb belátásra bírja a jövőben.

8. Jóleső érzéssel veszi tudomásul a szegény iskolás gyermekek segélyezésére fordított adományozásokat, melynél különösen szép példával jár elől Nagyvárad.

9. Fájdalommal értesül, hogy a valóságos érzés ébrentartására és mélyítésére létesített vallásos énekkarok működését és estélyek megtartását a politikai hatóságok még mindig tilalmazzák. Ezen sérelmek megszüntetése végett felterjesztéssel él az egyházkerülethez.

10. Megütközéssel hallja közgyűlésünk, hogy egyes gyülekezeteinknél az egyházi adó hátralékok összege nem hogy csökkenést, sőt emelkedést mutat. E miatt állandó közigazgatási végrehajtást kell az egyházi vezetőségnek igénybe venni, ami csak izgalmat és zavarokat okoz. Felhívja azért a gyülekezeteket, hogy egyházunk fenntartását és intézményeit szolgáló adóikat a nagy cél érdekében igyekezzenek pontosan fizetni.

11. Végül szomorúan értesül közgyűlésünk, hogy iskolánkba a tanítás eredménye gyengébb és csökkenő irányzatot mutat. Felhívja azért a tanítókat, hogy fokozott buzgósággal és szorgalommal igyekezzenek kötelességeiket teljesíteni.

95. szám. Konrád Géza egyházmegyei pénztárnok beterjeszti az egyházmegye közigazgatási pénztárának 1926. évi költségelőirányzatát.

A) Fedezet:

1. Közigazgatási járulék lélekszám után 40 B.	19,077 L.
2. 4 perselypénz	732 L.
3. Változás bekebelezés	100 L.
4. Kölcsönök kamata	1,000 L.
5. Betéti kamatok	300 L.

Összesen: 21,209 L.

B) Szükséglet:

1. Esperes tiszteletdíja	500 L.
2. Esperesi iroda szükségletei	3,200 L.
3. Ügyész tiszteletdíja	500 L.
4. Pénztárnok tiszteletdíja	1,000 L.
5. Jegyzők tiszteletdíja à 250 Leu	500 L.
6. Számvevőszéki elnök tiszteletdíja	300 L.
7. Számvevők tiszteletdíja à 200 Lei	800 L.
8. Egyházlátogatás	2,000 L.
9. Révi missziói segélyre	200 L.
10. Állami adókra	250 L.
11. Vegyes kiadásokra	1,000 L.
12. Jegyzőkönyvek, nyomtatványok.	10,959 L.

Összesen : 21,209 L.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett költségelőirányzatot egész terjedelmében, úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadja és a két új számvevő tiszteletdíjának beiktatása folytán a költségvetést úgy a fedezeti, mint a szükségleti oldalon 21,209 Leu bevétellel és ugyanannyi kiadással jóváhagyja, illetve megerősíti.

98. szám Olvastatott Könyves János biharszentjánosi lelkész előterjesztése, melyben a biharszentjánosi egyházközség presbytériumának 25—1926 sz. határozata alapján azok felmentési díját, akik egyházközségi isztséget viselni vonakodnak, felemelni kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk az indítványt elvben helyesli és elfogadja és ehhez képest az E. T. I. tc. 110. §-ában foglaltak alapján az egyházmegyének 75—1922. sz. határozatával módosított és az 57—1922. sz. határozattal jóváhagyott díjakat olyképen módosítja, hogy azon egyháztagek felmentési díját, akik elfogadható ok nélkül egyházi tisztséget viselni vonakodnak, ha gondnoki állásról van szó

500 Leu-ban, más egyházi tisztségnél 300 Leu-ban állapítja meg s az erre vonatkozó határozatát jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

97. szám. Olvastatott Bodog János hegyközkovácsi-i lelkész kérelme a hegyközkovácsi-i egyházban az 1925. évi terménykivetésre és pénzbeli adóra vonatkozó új adókulcs megerősítése iránt.

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. III-ik tc. 20. §-a alapján felülvizsgálván a hegyközkovácsi-i ref. egyházközség presbytériumának 3. és 10. sz. határozatait, ugyszintén a harangozói természetbeni illetményre vonatkozó 25. sz. presbyteri és 29. számú egyházközségi közgyűlési határozatokat, azokat, mivel a formai kellemeknek megfelelnek, teljes egészében jóváhagyja.

98. szám. Olvastatott Major Gyula paptamási-i lelkész 229—1925. sz. alatti kérelme a templomjavítás céljára 62,000 Leu összegnek részbeni fedezésére az ó-temető ingatlanszerzési tőkéből kölcsönvett 40,000 Leu ideiglenes kölcsön engedélyezése iránt.

Egyházmegyei közgyűlésünk, mielőtt érdemi tárgyalás alá venné a fenti beadványt, azt azzal adja vissza a presbytériumnak, hogy mivel az E. T. I. tc. 43. §-a szerint kölcsön felvétel kérdésében névszerinti szavazás tartandó, a kölcsönt a fentiek figyelembetartása mellett újból tárgyalja le, a vonatkozó kötvényt — melyben 8% kamatfizetés is előírandó, készítse el — és az így eszközölt pótlások után az iratokat a közgyűléshez újból terjessze be.

99. szám. Bagoly Bertalan borsi lelkész beterjeszti az 1925. évi rendkívüli egyházi adó kivetésére szolgáló adókulcs tárgyában hozott 53. számú presbyteri és 54. számú egyházközségi határozatot, jóváhagyás végett.

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. I. tc. 18. §-ának 27. pontja alapján a borsi presbytérium 53. és a borsi egyház-községi közgyűlésnek 54. sz. alatti határozatát tárgyalás alá vevén, azt jóváhagyja és megerősíti.

100. szám. A bihari református egyház 84—1925. sz. alatt beterjeszti a központi szeszfőző szövetkezet által iskolai jutalomkönyv beszerzése céljából adott 500 Leus alapítvány alapítóleveleit jóváhagyás végett.

Egyházmegyei közgyűlésünk a bihari ref. lelkeszi hivatal által a fenti alapítvány tárgyában elkészített 4. alapító levelet úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadja és azt elfogadási záradékkal ellátva az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti felsőbb megerősítés céljából.

101. szám. Olvastatott az 1924. évi zárszámadás, az 1924. évi közigazgatási pénztár számadásainak megvizsgálása és az egyházmegyei közigazgatási pénztár által kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok 1924. évi számadásáról szóló jelentés.

HATÁROZAT:

Az egyházmegyei közgyűlés a számvevőség jelentése alapján a révi, kakucsi, mezőtelegdi, paptamási, pusztajlakai, bihari, hegyközkovácsi, siteri, váradlesi egyházak közpénztári és alapítványi számadásait, ugyszintén a fugyi-i és fugyivásárhelyi egyházak közpénztári számadásait, valamint a borsi-i magtár számadását jóváhagyja.

Utasítja a fugyi-i és fugyivásárhelyi-i egyházakat, hogy az alapok rendezése végett a szükséges iratokat bocsássák a számvevőség rendelkezésére. Végül felhívja a hegyközpályi-i, hegyközszaldobágyi, hegyközujlaki és jákóhodosi egy-

házakat, hogy f. évi november hó 1-ig a hiányokat kellően pótolják, a nyüvedi egyházat pedig, hogy számadásait adja be, mert ellenkező esetben az esperes által számvevő fog kiküldetni a helyszínére a számadások összeállítása végett.

Az egyházmegyei közgyűlés hasonlóképpen tudomásul veszi a számvevőség jelentését, mely szerint az egyházmegyei közigazgatási pénztár az 1924. évben 47.722 Leu 11 bani bevétellel, 47.663 Leu 33 bani kiadással, 58 Leu 78 bani pénztári maradvánnyal, 17.143 Leu 75 bani vagyonnal, 4.352 Leu 72 bani szaporodással zárult s minthogy a kiadási és bevételi tételek kellőképen okmányoltak, Konrád Géza pénztárnoknak a felmentvényt megadja.

Végül az egyházmegyei közgyűlés hasonlóképen tudomásul veszi az egyházmegyei közig. pénztár által kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok 1924. évi alábbi számadását és Konrád Géza pénztárnoknak a felmentést megadja.

A fentnevezett alapok és alapítványok állagát számszerűleg a következőkben alapítja meg:

1. Révi missiói alap:

Bevétel	---	---	---	---	201 L 34 b.
Kiadás	---	---	---	---	201 L 34 b.
Maradvány					— L — b.
Vagyon					997 L 50 b.

2. Nagytótfalui alap:

Bevétel	---	---	---	---	4894 L 06 b.
Kiadás	---	---	---	---	4843 L 29 b.
Maradvány					50 L 77 b.
Vagyon					18,549 L 87 b.

3. Lelkésztemetkezési pénztár:

Bevétel	---	---	---	16 L 88 b.
Kiadás	---	---	---	12 L 68 b.
				Maradvány 4 L 20 b.
				Vagyron --- 270 L 20 b.

4. Egyházmegyei könyvtár:

Bevétel	---	---	---	700 L 46 b.
Kiadás	---	---	---	665 L 74 b.
				Maradvány 34 L 72 b.
				Vagyron --- 2234 L 72 b.

5. Dr Imre Sándor-alap:

Bevétel	---	---	---	763 L 34 b.
Kiadás	---	---	---	762 L 62 b.
				Maradvány --- L 72 b.
				Vagyron --- 2377 L 32 b.

6. Özv. Baros Gáborné-alapítvány:

Bevétel	---	---	---	455 L 30 b.
Kiadás	---	---	---	423 L 30 b.
				Maradvány 32 L --- b.
				Vagyron --- 2266 L --- b.

7. Tűzbiztosítási pénztár:

Bevétel	---	---	---	110 L 20 b.
Kiadás	---	---	---	109 L 80 b.
				Maradvány --- L 40 b.
				Vagyron --- 675 L 50 b.

8. Fugyivásárhelyi iskola alap:

Bevétel	---	---	---	177 L 78 b.
Kiadás	---	---	---	166 L 36 b.
				Maradvány 11 L 42 b.
				Vagyron --- 629 L 42 b.

9. Váradlessi lelkész javadalmi alap:

Bevétel	---	---	---	163 L --- b.
Kiadás	---	---	---	163 L --- b.
				Maradvány --- L --- b.
				Vagyron --- 900 L --- b.

10. Egyházmegyei lelkészegyesület pénztár:

Bevétel	---	---	---	24 L 35 b.
Kiadás	---	---	---	24 L 10 b.
				Maradvány --- L 25 b.
				Vagyron --- 119 L 25 b.

11. Bartos—hodosi egyház alap:

Bevétel	---	---	---	263 L 96 b.
Kiadás	---	---	---	263 L 62 b.
				Maradvány --- L 24 b.
				Vagyron --- 550 L 50 b.

12. Bartos iskolai alap:

Bevétel	---	---	---	895 L 80 b.
Kiadás	---	---	---	895 L 50 b.
				Maradvány --- L 30 b.
				Vagyron --- 508 L 65 b.

13. Sulyok alap:

Bevétel	---	---	---	89 L --- b.
Kiadás	---	---	---	11 L 80 b.
				Maradvány 77 L 20 b.
				Vagyron --- 645 L 20 b.

14. Radnóthi alap:

Bevétel	---	---	---	44 L 17 b.
Kiadás	---	---	---	104 L --- b.
				Maradvány 43 L 13 b.
				Vagyron --- 106 L 93 b.

15. Fráter-alap:

Bevétel	---	---	---	32 L 15 b.
Kiadás	---	---	---	2 L 64 b.
				Maradvány 29 L 51 b.
				Vagyron --- 79 L 51 b.

16. Váradpósai egyházi alap:

Bevétel	---	---	---	1863 L 46 b.
Kiadás	---	---	---	1808 L 48 b.
				Maradvány 54 L 98 b.
				Vagyron --- 6676 L 98 b.

17. Váradlesi tőkesegély:

Bevétel	---	---	---	2137 L 24 b.
Kiadás	---	---	---	2041 L 54 b.
				Maradvány 95 L 70 b.
				Vagyron --- 451 L 04 b.

19. Bari József-alap:

Bevétel	---	---	---	---	350 L — b.
Kiadás	---	---	---	---	330 L — b.
				Maradvány	19 L 50 b.
				Vagyron	366 L 50 b.

20. Tatarosi perselypénz:

Bevétel	---	---	---	---	4 L — b.
Kiadás	---	---	---	---	4 L — b.
				Maradvány	— L — b.
				Vagyron	69 L 50 b.

102. szám. Olvastatott Seres István jákóhodosi gondnok panaszja Góbi Sándor és Nagy Károly presbyterek ellen az általuk elkövetett azon szabálytalanság miatt, hogy az ujonnan beszerzett harangról fentnevezett gondnok nevét engedély nélkül levésették.

Az egyházmegyei közgyűlés megütközéssel veszi tudomásul, hogy a fenti presbyterek az ujonnan bevásárolt templomi harangról a Seres István gondnok nevét, a presbytérium 537. számú határozata ellenére önhatalmulag levésették, miért is, arra való tekintettel, hogy a már hivatásának átadott és egyházi tulajdonba átmént egyházi vagyon megsértése a hivek vallásos érzületét mélyen sérti, — egyhangulag elhatározza, hogy a vonatkozó összes iratokat átteszi az egyházmegyei bírósághoz, mint fegyelmi hatósághoz, azzal, hogy Góbi Sándor és Nagy Károly presbyterek ellen a kellő eljárást tegye folyamatba.

Hitelesítettük:

1925. október 19-én.

Tarnóczi Lajos,
egyházi elnök.

Baka Béla,
Vadai Béla,
egyházi jegyzők.

Telegdi József,
világi elnök.

Soos István dr.,
világi jegyző.

Birósági ügyek.

— 1925 október 8-iki ülés. —

103. szám.

A bihari egyházmegye fegyelmi bírósága a biharpüspökii egyháztanácsnak, mint panaszosnak, Várkonyi Imre kántortanító, mint panaszlott elleni fegyelmi bírósági ügyében az 1925. évi október hó 8-án Nagyváradon megtartott tárgyalás után felek jelenlétében az alábbi

ITÉLETET HOZTA:

A bihari egyházmegye fegyelmi bírósága Várkonyi Imre biharpüspöki-i kántortanítót az E. T. V. tc. 34. §-ának 3. és 5. pontjaiba ütköző vétségekben vétkesnek mondja ki és ezért őt az E. T. V. tc. 35. §-ának e) pontja alapján 2000 Leu fő és 500 Leu mellékbüntetéssel sújtja, továbbá kötelezi, hogy 500 Leu eljárási költséget is az egyházmegyei közigazgatási pénztárba fizessen be.

Megokolás: A biharpüspökii ref. egyháztanács panaszja folytán panaszlott Várkonyi Imre meghallgatása és ugy a panaszban, mint a válasziratban foglaltakra vonatkozólag az egyházmegyei ügyész véleményének kikérése után az egyházmegyei bíróság elnöksége fegyelmi vizsgálatot rendelt el 350—1925. sz. alatt Várkonyi Imre biharpüspökii ref. kántortanító ellen, az alábbi pontok miatt:

1. Várkonyi Imre kántortanító tanítói kötelességét elhanyagolja és nagyon csekély tanítási eredményt mutat fel.

2. A tanulókkal meg nem engedett durva fegyelmezéssel bánt és azok panaszra menő szülőit gorombán elutasítja.

3. Az egyházi énekkar szervezését és működését elmulasztotta, illetve elhanyagolja.

4. A f. évi virágvasárnapján délután részegen ment az istentiszteletre, ott közbotrányt okozó módon viselkedett és az istentisztelet alatt a hivek ájtatosságát zavarta.

5. A presbytériumot a panaszban foglalt drasztikus és mélyen sértő kifejezéssel illette.

A vizsgálat folyamán a kihallgatott tanúk vallomásából és panaszlott beisméréséből is megállapítatott, hogy panaszlott a panasz tárgyául felhozott és a 4. és 5. pontban foglalt vétségeket valóban elkövette, egyrészt azzal, hogy virágvasárnapján részegen ment a templomba, ott az istentiszteletet és ennek ájtatos menetét zavarta és közbotrányt okozó módon viselkedett, másrészt beigazolást nyert az is, hogy nevezett a presbytériummal szemben a panaszban foglalt drasztikus és a presbytériumot mélyen sértő kifejezéseket használt, mely tényei által az E. T. V. tc. 44. §-ában foglalt, súlyos fegyelmi vétségeket követte el.

A fegyelmit elrendelő határozat 1. 2. és 3. pontjában foglalt vádak kellő képen beigazolást nem nyertek s egy ezekre vonatkozólag a bíróság az eljárást megszüntette ezidő szerint.

Ily körülmények között a bíróság tekintetbevéve panaszlott büntetlen előéletét és azt, hogy részegségi tünetek másizben magának a panaszló presbytérium kijelentései szerint sem fordultak

elő, a fenti büntetést tartotta szükségesnek alkalmazni.

A költségek viselésében nevezett panaszlott az E. T. vonatkozó rendelkezései értelmében volt marasztalandó.

Jelen ítélet ellen 15 nap alatt felebezéssel lehet élni, az egyházkerületi fegyelmi bírósághoz.

Kelt a bihari ref. egyházmegyének Nagyváradon 1925. évi október hó 8-án tartott fegyelmi bírósági ülésen.

Tarnóczi Lajos,
egyházi elnök.

Telegdi József,
világi elnök.

Vadai Béla,
jegyző.

Időszaki tanács.

— 1925. szeptember 21-én. —

104. szám.

A bihari ref. egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság a fugyivásárhelyi presbitériumnak, mint panaszosnak Hodor István fugyivásárhelyi ref. lelkész panaszlott elleni fegyelmi ügyében alulirott napon és helyen megtartott tárgyalás után a következő

VÉGZÉST HOZTA:

A bíróság Hodor István fugyivásárhelyi ref. lelkész felfüggesztését az E. T. V.-ik cikk 135. szakasza alapján megszünteti és nevezettet állásába visszahelyezi. Egyben nevezettnek a felfüggesztés tartamára beszüntetett illetménye visszautalása iránti kérelmét elutasítja.

Megokolás: Hodor István fugyivásárhelyi ref. lelkész a romániai Egyetemes Ref. Magyar egyház legfelsőbb bírósága 6—1925. III. sz. legfelsőbb ítéletével az általa elkövetett több izbeni szabálytalanságok miatt, az előző és nevezettet hivatal vesztésre ítélő egyházkerületi fegyelmi bírósági ítélet megváltoztatásával 5.000 Leu pénzbüntetésre és a költségek viselésére ítéltetett és állásába visszahelyeztetett.

Ily körülmények között ezen legfelsőbb birói ítélet folytán nevezettet a presbiterek ellenirányú kérése dacára állásába visszahelyezni kellett a törvény erejénél fogva, az E. T. V.-ik cikk 135. szakasza alapján.

Nevezett azirányú kérelme, hogy vizsztatartott illetményei a felfüggesztés napjától kiúaltassanak, elutasítandó volt, mert az E. T. V.-ik tc. 136. szakasza szerint csak az oly egyénnek van joga a visszaútalást kérni, ki véglegesen felmentetett. Nevezett azonban pénzbüntetésre lévén ítélve, ezen jogot nem gyakorolhatja.

Ezen végzés ellen az E. T. V.-ik 135. §. alapján felebbezésnek van helye.

Kelt Nagyváradon, 1925. szeptember hó 21-én. A bihari ref. egyházmegyei fegyelmi bíróság.

Tarnóczi Lajos,
egyházi elnök.

Telegdi József,
világi elnök.

Soos István dr.,
jegyzőkönyvvezető.

105. szám.

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának időszaki tanács Seres István jákóhodosi gondnoknak, Góbi Sándor és Nagy Károly presbiterek ellen tett panasz folytán alólirott napon a megtartott tárgyalás és a felek meghallgatása után a következőképpen

ITÉLT:

A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának időszaki tanácsa vétkesnek mondja ki Góbi Sándor és Nagy Károly jákóhodosi-i presbitereket az E. T. 5-ik tc. 34. §-a 2. és 3. pontjába ütköző vétségekben és ezért nevezetteket a 35-ik §. első a) pontja szerint rosszalással sújtja, kötelezván, hogy 200 Leu költséget az egyházmegyei pénztárba 15 nap alatt fizessenek be és megállapítván cselekményük miatt velük szemben az anyagi felelősséget is oly értelemben, hogy amennyiben azon harang állagában, mely az ő cselekményük folytán változást szenvedett,

bármely, ezen cselekmény folytán előállható kár történne a 3 évi jótállási idő alatt, ugy ezen kárt esetleg értékcsökkenést nevezettek az egyháznak megfizetni tartoznak.

Megokolás: Seres István jákóhodosi gondnok panaszt emelt a bihari ref. egyházmegye közgyűléséhez Góbi Sándor és Nagy Károly presbiterek ellen, hogy ezek a jákóhodosi ref. templom részére ujonnan beszerzett és hivatásának átadott harangról fentnevezett gondok nevét engedély nélkül levésették. Az egyházmegyei közgyűlés a folyó évi október hó 9 én hozott 102—1925. számú határozatával nevezettek ellen a fegyelmi eljárást rendelte folyamatba tenni. A lefolytatott fegyelmi vizsgálat folytán megállapítást nyert, hogy jóllehet azon körülmény miszerint Seres István gondnok jogosított volt-e a saját nevét a harangra rávésetni nem tisztázódott, mindazonáltal a presbiteriumnak, mint egyedül hivatott hatóságnak 1925. évi szeptember hó 27-én hozott 537. számú határozata szerint, melyben a presbiterium kimondta, hogy „ha már egyszer Seres István gondnok neve rajta van a harangon, hát maradjon rajta“, senkinek sem állott jogában nevezett gondnok nevét a harangról levésetni, még akkor sem, ha Seres István erre vonatkozólag azt a kijelentést tette, hogy levágtatja a harangról a nevét.

A fentiek dacára megállapított, hogy Góbi Sándor és Nagy Károly presbiterek önhatalmulag egy hozzá nem értő kovácsmesterrel a haranghoz felhatolva, Seres István gondnok nevét a harangról levésették és ezáltal megcsonkítván egy már hivatásának átadott harangot, a vallásos érzületet is mélyen sértő cselekményt követtek el és ezenfelül veszélyeztették a harang használhatóságát és jóhangját kockáztatták.

Ily körülmények között enyhítő körülménynek véve Seres István gondnok fentemlített kijelentését, enyhítő körülménynek véve továbbá, hogy nevezett gondnok neve nem szabályszerű meghatalmazás folytán szerepelt a harangon, figyelembe véve továbbá a néphangulatot és vádlottak kis in-

telligenciáját, a rendelkező részben foglaltak szerint kellett határozni.

Kelt az egyházmegyei bíróságnak 1925. évi december hó 12 én Nagyváradon tartott időszaki tanácsülésén.

Telegdi József,
világi elnök.

Tarnóczi Lajos,
egyházi elnök.

Dr. Soos István,
jegyző.